

HOẠT ĐỘNG LOGISTICS VÀ CHUỖI CUNG ỨNG - TÍNH CẤP THIẾT CỦA NGÀNH ĐÀO TẠO KINH DOANH QUỐC TẾ

Ths. Lê Ngọc Diễm²

Ths. Nguyễn Việt Anh Lâm³

Tóm tắt

Chính phủ nhiều quốc gia khuyến khích các công ty đa quốc gia đầu tư vào đất nước mình và sử dụng lao động tại địa phương bằng hình thức giảm thuế hoặc ưu đãi về tiền mặt. Để tận dụng được các cơ hội và tối thiểu hóa rủi ro, các nhà quản lý cần xây dựng vốn hiểu biết về khu vực kinh tế nhà nước, bối cảnh chính trị, cũng như hệ thống pháp lý ở các quốc gia mà doanh nghiệp dự kiến hoạt động kinh doanh. Vì lẽ đó, các nhà quản lý cần đưa ra những đường lối điều hành doanh nghiệp phù hợp với khung pháp lý liên quan đến lĩnh vực kinh doanh và thị phần kinh doanh của doanh nghiệp đang tiến hành hoạt động kinh doanh thương mại quốc tế với các hoạt động đặc trưng là logistics và chuỗi cung ứng. Thế nên, tầm quan trọng của việc xây dựng kế hoạch liên quan đến nguồn nhân lực trong lĩnh vực kinh doanh quốc tế thông qua công tác đào tạo ngành kinh doanh quốc tế trong chương trình đào tạo đại học tại các trường đại học Việt Nam cần được cân nhắc và xem xét.

Từ khoá: *kinh doanh quốc tế, cơ cấu của hoạt động kinh doanh quốc tế, hoạt động logistics, hoạt động chuỗi cung ứng, thực trạng của logistics và chuỗi cung ứng, mục đích của logistics và chuỗi cung ứng.*

Abstract

Many national governments encourage multinational companies to invest in their countries and employ local workers through tax breaks or cash incentives. To take advantage of opportunities and minimize risks, managers need to build an understanding of the state economic sector, the political context, as well as the legal system in the countries where the business is located. Expected business. For that reason, managers need to come up with business management guidelines in accordance with the legal framework related to the business field and business market share of enterprises conducting international commercial business. With activities characterized as logistics and supply

---

² Khoa Quản trị, trường Đại học Luật TP.HCM

³ Khoa Luật Hành chính – Nhà nước, trường Đại học Luật TP.HCM

chain. Therefore, the importance of developing a plan related to human resources in the field of international business through international business training in undergraduate training programs at Vietnamese universities. Must be taken up and considered.

Keywords: *international business, the structure of international business activities, logistics activities, supply chain operations, the status of logistics and supply chains, the purpose of logistics and supply chains.*

Đặt vấn đề

Trong thời đại công nghiệp 4.0, logistics và chuỗi cung ứng là hai khái niệm quan trọng không thể thiếu trong hoạt động kinh doanh của các doanh nghiệp. Logistics và chuỗi cung ứng đóng vai trò quan trọng trong việc tối ưu hóa quá trình sản xuất, vận chuyển và phân phối hàng hóa, giúp tiết kiệm chi phí, tăng năng suất và nâng cao chất lượng sản phẩm.

Để nâng cao năng lực cạnh tranh logistics và phát triển chuỗi cung ứng, Việt Nam cần cải thiện các cơ chế pháp lý và chính sách hỗ trợ phát triển, đồng thời đào tạo nhân lực có chuyên môn cao về quản trị logistics và quản trị chuỗi cung ứng. Vì lẽ đó, việc cân nhắc các môn học phù hợp với chương trình đào tạo ngành kinh doanh quốc tế là cần thiết và có ý nghĩa quan trọng đối với sự phát triển của ngành kinh doanh quốc tế và đất nước.

Nội dung

1. Tổng quan về logistics và chuỗi cung ứng

Logistics và chuỗi cung ứng là các khái niệm quan trọng trong kinh doanh - quản lý.

1.1 Khái niệm chuỗi cung ứng và quản trị chuỗi cung ứng

Chuỗi cung ứng (*Supply chain*) là một hệ thống các tổ chức, con người, hoạt động, thông tin và các nguồn lực liên quan tới việc di chuyển sản phẩm hay dịch vụ từ nhà cung cấp hay nhà sản xuất đến người tiêu dùng. Hoạt động chuỗi cung ứng liên quan đến biến chuyển các tài nguyên thiên nhiên, nguyên liệu và các thành phần thành một sản phẩm hoàn chỉnh để giao cho khách hàng cuối cùng (người tiêu dùng). Trong các hệ thống chuỗi cung ứng phức tạp, các sản phẩm được sử dụng có thể tái nhập vào chuỗi cung ứng tại bất kỳ điểm nào giá trị còn lại có thể tái chế được. Chuỗi cung ứng liên kết các chuỗi giá trị.⁴ thuật ngữ chuỗi cung ứng thường đi kèm với quản trị chuỗi cung ứng.

---

⁴ Nagurney, Anna (2006), [*Supply Chain Network Economics: Dynamics of Prices, Flows, and Profits*](#), Cheltenham, UK: Edward Elgar. ISBN 1-84542-916-8.

Theo hội đồng các chuyên gia quản trị chuỗi cung ứng (*The Council Of Supply Chain Management Professionals - CSCMP*), có 2 nguyên tắc cốt lõi liên quan quản trị chuỗi cung ứng (*Supply Chain Management - SCM*) là:

- i. Đa số mọi sản phẩm trên thế giới đều cần sự cộng tác tích lũy của nhiều tổ chức khác nhau. Tổng thể, những tổ chức này tạo thành chuỗi cung ứng.
- ii. Quản trị chuỗi cung ứng là việc quản lý chủ động các hoạt động trong chuỗi cung ứng để tối đa hóa giá trị cho khách hàng và đạt được lợi thế cạnh tranh bền vững. Các hoạt động trong chuỗi cung ứng bao gồm mọi thứ từ phát triển sản phẩm, nguồn cung và sản xuất đến vận chuyển, cũng như các hệ thống thông tin cần thiết để phối hợp các hoạt động này.

Các tổ chức tạo thành chuỗi cung ứng được "liên kết" với nhau thông qua các luồng vật lý và thông tin, hình thành các đối tác mang lại giá trị cho trải nghiệm của khách hàng. Luồng vật lý liên quan đến việc chuyển đổi, di chuyển và lưu trữ hàng hóa và vật liệu. Luồng thông tin cho phép các đối tác trong chuỗi cung ứng phối hợp kế hoạch dài hạn và kiểm soát luồng hàng hóa và vật liệu hàng ngày lên và xuống chuỗi cung ứng.⁵

1.2 Khái niệm logistics và quản trị logistics

Logistics là một phần trong quy trình của quy trình chuỗi cung ứng, bao gồm việc lên kế hoạch, triển khai và kiểm soát quá trình lưu thông, lưu trữ hàng hóa, dịch vụ và thông tin liên quan từ điểm xuất phát đến điểm tiêu thụ một cách hiệu quả và hiệu quả ngược để đáp ứng yêu cầu của khách hàng. Logistics được xem giải pháp của việc cung cấp cho khách hàng sản phẩm đúng loại, chất lượng đúng, đúng thời điểm, đúng địa điểm và đúng giá. Logistics được chia thành inbound - các hoạt động mua hàng, xử lý, lưu trữ và vận chuyển và outbound - các hoạt động thu thập, bảo trì và phân phối/giao hàng.

Quản trị logistics là việc quản lý các hoạt động vận tải, kho bãi, dự báo, vận chuyển, giao nhận, dịch vụ khách hàng.⁶

1.3 Sự khác biệt giữa logistics và chuỗi cung ứng

---

⁵ Connecting the world's supply chain professionals, *What is Supply Chain Management* <https://cscmp.org/CSCMP/Certify/Fundamentals/What_is_Supply_Chain_Management.aspx?WebsiteKey=0b3f453d-bd90-4121-83cf-172a90b226a9>

⁶ Connecting the world's supply chain professionals, *CSCMP Supply Chain Management Definitions and Glossary* <https://cscmp.org/CSCMP/Academia_and_Awards/SCM_Definitions_and_Glossary_of_Terms/CSCMP/Educate/SCM_Definitions_and_Glossary_of_Terms.aspx?hkey=60879588-f65f-4ab5-8c4b-6878815ef921>

Từ các khái niệm trên cho thấy rằng chuỗi cung ứng bao gồm các hoạt động từ nguồn cung cấp đến khách hàng cuối cùng, trong khi logistics chỉ tập trung vào quá trình vận chuyển và quản lý hàng hóa từ điểm xuất phát đến điểm đến. Bên cạnh đó, logistics và chuỗi cung ứng còn có một số sự khác biệt được thể hiện ở bảng 1.

Bảng 1. Sự khác biệt giữa logistics và chuỗi cung ứng

	Logistics	Chuỗi cung ứng
1. Quy mô	Logistics là những hoạt động diễn ra trong một doanh nghiệp vừa và nhỏ.	Chuỗi cung ứng là mạng lưới nhiều doanh nghiệp cùng hợp tác với nhau để phân phối sản phẩm đến thị trường.
2. Hoạt động	Logistics tập trung chú ý vào các lĩnh vực: thu mua, phân phối, bảo trì và quản lý tồn kho.	Quản trị chuỗi cung ứng lại bao gồm logistics truyền thống và các hoạt động khác: marketing, phát triển sản phẩm mới, tài chính...
3. Mục tiêu	Mục tiêu của logistics là giảm chi phí và tăng được chất lượng dịch vụ, nhằm tăng sự hài lòng của người tiêu dùng	Quản trị chuỗi cung ứng hướng đến giảm chi phí toàn thể nhờ vào việc tăng cường khả năng cộng tác và phối hợp, nhằm đạt được lợi thế cạnh tranh
4. Phạm vi	Logistics tập trung vào các hoạt động vận chuyển, lưu trữ và xử lý thông tin liên quan đến hàng hóa.	Chuỗi cung ứng bao gồm các bước liên tục để cung cấp sản phẩm hoặc dịch vụ cho khách hàng cuối cùng.
5. Công việc	Quản trị logistics quản lý các hoạt động: vận tải, kho bãi, dự báo, vận chuyển, giao nhận, dịch vụ khách hàng.	Quản trị chuỗi cung ứng lại bao gồm cả quản trị logistics kèm theo quản trị nguồn cung cấp, sản xuất, hợp tác và phối hợp của các đối tác cũng như khách hàng.
6. Mối quan hệ	Logistics là một phần của chuỗi cung ứng và có mối quan hệ chặt chẽ với các bước khác trong chuỗi cung ứng như sản xuất, mua hàng, quản lý đơn hàng và dịch vụ khách hàng.	

Nguồn: tổng hợp

1.4 Tầm quan trọng của logistics và chuỗi cung ứng trong hoạt động kinh doanh

Hoạt động logistics và hoạt động chuỗi cung ứng đóng vai trò rất quan trọng trong kinh doanh quốc tế. Theo nghiên cứu của cscmp (2019), các doanh nghiệp có hoạt động logistics và hoạt động chuỗi cung ứng hiệu quả sẽ đạt được nhiều lợi ích⁷ như:

⁷ Connecting the world's supply chain professionals, *The important of Supply Chain Management*
https://cscmp.org/CSCMP/Develop/Starting_Your_Career/Importance_of_Supply_Chain_Management.aspx

1. Giảm thiểu chi phí vận chuyển và lưu kho: các doanh nghiệp có hoạt động logistics và hoạt động chuỗi cung ứng tốt có thể tối ưu hóa quá trình vận chuyển và lưu kho, từ đó giảm thiểu chi phí và tăng lợi nhuận.

2. Tăng năng suất và hiệu quả sản xuất: hoạt động logistics và hoạt động chuỗi cung ứng giúp đảm bảo nguồn cung cấp nguyên liệu và vật tư đầy đủ và đúng thời điểm, từ đó tăng năng suất và hiệu quả sản xuất của các doanh nghiệp. Ngoài ra, chúng còn giúp tối ưu hóa quá trình sản xuất, giảm thiểu thời gian và chi phí sản xuất.

3. Tăng tính linh hoạt trong quản lý đơn hàng: hoạt động logistics và hoạt động chuỗi cung ứng giúp các doanh nghiệp quản lý đơn hàng một cách linh hoạt hơn, từ đó đáp ứng nhu cầu của khách hàng một cách nhanh chóng và chính xác.

4. Tăng tính cạnh tranh trên thị trường quốc tế: hoạt động logistics và hoạt động chuỗi cung ứng giúp các doanh nghiệp tăng tính cạnh tranh trên thị trường quốc tế bằng cách cung cấp sản phẩm chất lượng cao và đáp ứng nhu cầu của khách hàng một cách nhanh chóng và chính xác.

Từ đó, doanh nghiệp tạo ra nhiều cơ hội kinh doanh mới và tăng trưởng kinh tế.

2. Thực trạng logistics và chuỗi cung ứng tại Việt Nam

2.1. Thực trạng logistics tại Việt Nam

Việt Nam là một trong những quốc gia có tốc độ tăng trưởng kinh tế nhanh trên thế giới, và ngành logistics (vận chuyển hàng hóa) đóng vai trò quan trọng trong việc duy trì và phát triển nền kinh tế này. Tuy nhiên, thực trạng logistics tại Việt Nam vẫn còn nhiều hạn chế và thách thức.

2.1.1 Hạ tầng vận chuyển chưa đáp ứng được nhu cầu phát triển

Hệ thống đường bộ, đường sắt, đường thủy và hàng không của Việt Nam đang trong quá trình phát triển, nhưng vẫn chưa đáp ứng được nhu cầu vận chuyển hàng hóa ngày càng tăng. Theo báo cáo của Tổng cục Thống kê, tổng lượng hàng hóa vận chuyển qua các cảng biển Việt Nam đạt 692 triệu tấn năm 2020, tăng 4,2% so với năm 2019. Tuy nhiên, các cảng biển của Việt Nam vẫn chưa đáp ứng được nhu cầu vận chuyển hàng hóa ngày càng tăng.⁸

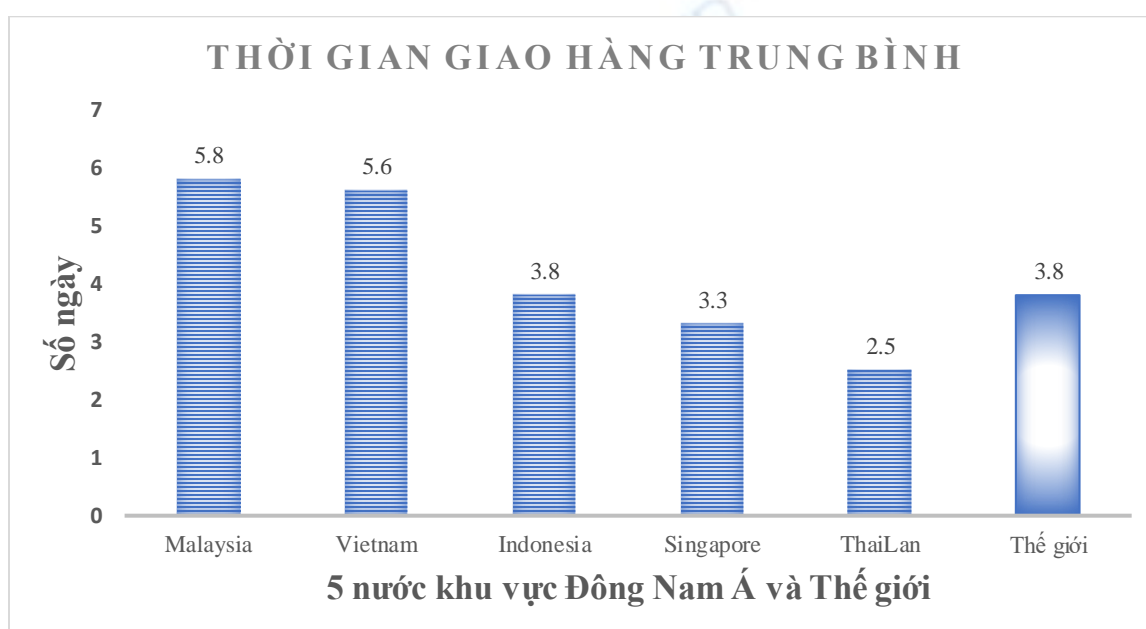
2.1.2 Thời gian giao hàng chậm

---

⁸ Cổng thông tin điện tử Bộ Giao thông vận tải, *Đẩy mạnh đội tàu vận tải biển quốc tế*, 14/12/2022. <<https://mt.gov.vn/tk/tin-tuc/85866/day-manh-phat-trien-doitau-van-tai-bien-quoc-te.aspx>>

Thời gian giao hàng chậm là một trong những vấn đề chính của ngành logistics tại Việt Nam. Theo báo cáo của JLL, khảo sát tại 5 quốc gia Đông Nam Á gồm Singapore, Malaysia, Indonesia, Thái Lan và Việt Nam, thời gian giao hàng trung bình khoảng 3,8 ngày. Trong đó, thời gian giao hàng trung bình tại Việt Nam là 5,6 ngày, cao hơn so với các nước trong khu vực như Thái Lan (2,5 ngày) và Indonesia (3,8 ngày). Nguyên nhân chính của vấn đề này là do hạ tầng vận chuyển chưa đáp ứng được nhu cầu, cùng với các thủ tục hải quan phức tạp và thời gian xếp dỡ hàng hóa kéo dài.⁹

Hình 1. Thời gian giao hàng trung bình của 5 nước khu vực Đông Nam Á

2.1.3 Chi phí logistics cao

Chi phí logistics tại Việt Nam cũng là một trong những thách thức đối với ngành logistics này. Năm 2021 chi phí logistics tại Việt Nam chiếm khoảng 16,8% giá trị hàng hóa trong khi mức chi phí này trên thế giới hiện chỉ khoảng 10,6%. Có thể thấy, chi phí logistics đã và đang là “gánh nặng” trên vai các doanh nghiệp xuất khẩu và tình trạng này còn có

⁹ Thủy Dương, *Tốn trung bình 5,6 ngày, thời gian giao hàng ở Việt Nam tệ chỉ sau Malaysia, nhưng người dùng vẫn hài lòng với trải nghiệm mua sắm trực tuyến*, Cafebiz, 02/07/2019. <[20](https://cafebiz.vn/ton-trung-binh-56-ngay-thoi-gian-giao-hang-o-viet-nam-te-chi-sau-malaysia-nhung-nguoi-dung-van-hai-long-voi-trai-nghiem-mua-sam-truc-tuyen-2019070122332189.ch#:~:text=Kh%E1%BA%A3o%20s%C3%A1t%20t%E1%BA%A1i%205%20qu%E1%BB%91c%20gia%20%C4%90%C3%B4ng%20Nam,gian%20giao%20h%C3%A0ng%20trung%20b%C3%ACnh%20kho%E1%BA%A3ng%203%20%C8%20ng%C3%A0y.></p>
</div>
<div data-bbox=)

thể nặng nề hơn trong thời gian tới. Nguyên nhân chính của vấn đề này là do hạ tầng vận chuyển chưa đáp ứng được nhu cầu, cùng với các thủ tục hải quan phức tạp và thời gian xếp dỡ hàng hóa kéo dài.¹⁰

2.1.4 Các doanh nghiệp logistics chưa phát triển đầy đủ tiềm năng

Các doanh nghiệp logistics tại Việt Nam vẫn chưa phát triển đầy đủ tiềm năng, do hạn chế về vốn đầu tư, quản lý chưa chuyên nghiệp, cùng với sự cạnh tranh khốc liệt từ các doanh nghiệp nước ngoài. Theo doanh nghiệp cổ phần báo cáo đánh giá Việt Nam (Vietnam report) chính thức công bố top 10 doanh nghiệp uy tín ngành logistics năm 2021. Theo đó, Việt Nam hiện có khoảng 4.000 - 4.500 doanh nghiệp cung cấp logistics trực tiếp và có đến 30.000 doanh nghiệp liên quan. Các đợt bùng phát dịch liên tiếp bào mòn sức chống chịu của đại bộ phận doanh nghiệp logistics. Tác động chủ yếu nằm ở nhóm doanh nghiệp vừa và nhỏ - bộ phận chiếm hơn 90% số doanh nghiệp toàn ngành. Trong khi đó, tác động tiêu cực đối với những doanh nghiệp lớn được hạn chế bớt nhờ vị thế thị trường và nền tảng vốn vững chắc.¹¹ Như vậy, chỉ có khoảng 10% số doanh nghiệp này có quy mô lớn và có thể cạnh tranh trên thị trường quốc tế.

2.1.5 Nhân lực chưa đáp ứng được nhu cầu ngành

Thực tế cũng cho thấy, nguồn nhân lực chính là vấn đề nan giải nhất của ngành Logistics hiện nay, bởi do phát triển nóng nên nguồn nhân lực của ngành này vừa thiếu, vừa yếu. Sự khó khăn về nguồn nhân lực của ngành này càng được nhân lên khi Việt Nam gia nhập Cộng đồng Kinh tế ASEAN và tham gia các hiệp định thương mại tự do thế hệ mới. Các số liệu nghiên cứu chỉ ra rằng, nguồn nhân lực logistics của Việt Nam không những thiếu về số lượng mà còn yếu về chất lượng, điều này rất không hợp lý với một ngành dịch vụ có quy mô lên đến 22 tỷ USD, chiếm 20,9% GDP của cả nước, tốc độ tăng trưởng hàng năm từ 20-25% (số liệu của World Bank, 2014).

Theo dự báo, trong một vài năm tới, các doanh nghiệp dịch vụ logistics cần thêm khoảng 18.000 lao động, các doanh nghiệp sản xuất, thương mại, dịch vụ cần trên một triệu nhân sự có chuyên môn về logistics. Các doanh nghiệp dịch vụ logistics ở Việt Nam đều đang thiếu nhân lực trình độ cao. Trong khi đó, hiện nay, nguồn cung cấp lao động cho ngành dịch vụ logistics chỉ đáp ứng được khoảng 40% nhu cầu thực tế. Nhân lực logistics

---

¹⁰ Phan Trang, Chi phí logistics 'thách thức' xuất nhập khẩu, (21/05/2022). <https://baochinhphu.vn/chi-phi-logistics-thach-thuc-xuat-nhap-khau-102220520195404604.htm>

¹¹ <https://baodautu.vn/logistics-viet-nam-2021-tang-3-bac-trong-nhom-thi-truong-moi-noi-d157727.html>